

Լ Ա Յ Ս Ի Մ Է Չ

Պայմանադրութիւններու եւ հաշիւներու շեղջակոյտերէն վեր, երգէ՛, սիրտ իմ, լոյսը. լոյսը՝ սպիտակ կոյս, նազելի աչք, խնկելի բոյր, լոյսը որ տիեզերքը կը յայտնէ, լոյսը որ քու էութեանդ մէջ կը գործէ:

Երգէ՛, եւ երգելու ուրախութեանդ մէջ արբշիւ, անծանօթ աշխարհներու դիւթական ձայնը, տեսանողն ու աւետարեբը մեծ կեանքի մը դուն եղիր:

Ժամանակներու մէջէն դազաթուող Հսկային իմաստութեան աշնահաս պտուղը եւ կարելիութիւններուն ոսկի ցանցը դուն եղիր:

0000

Դուն իմս ես, եւ առանց քեզ ի՞նչ եմ ես. — անհունացած քառս մը, ուր եթէ նայիմ՝ կը սոսկամ, եթէ ձայնեմ՝ կը վախնամ, եթէ շնչեմ՝ կը մեռնիմ:

Սակայն դուն որ իմ մեռելայուս համաձայնութեանս կենդանութիւնն ես, երբ կուգաս, կ'իջեւանիս, կը ծաւալիս իմ մէջ, յանկարծ իմացականութեանս կեղծիքը կը ցնդի, երակներուս մէջ արիւնս կը յորդի, եւ ութերուս առաւելագոյնովը ամրացած՝ կը համայնանամ, կը բարբառիմ ամբողջին հետ:

Ջուրերու վրայ կը քալեմ ու չեմ սուզիր, կը հրդեհիմ ու չեմ այրիր, կը մորթուիմ ու չեմ մեռնիր, կը վազեմ ու չեմ յոգնիր, կը լեցուիմ ու չեմ յորդիր, կը բաշխուիմ ու չեմ հատնիր:

Դուն իմս ես, իմ հոգեյառնումիս անուրջովը տեսլացած, ո՛վ իմ կորովս անհունարոյր, որ կ'երեւիս միտիկ գիշերներու մշուշին մէջ լուսաւոր:

0000

Համբուրե՛մ ոտքերդ, չքնա՛ղ առաւօտ:

Դուն որ հեշտութեան ծովերու մէջ քայլերդ դաշնաւորած՝ արեւելքի պատուհաններէն հերարձակ, Ժպտադէմ դուրս կը խոյանաս,

Դուն որ լոյսիդ առատութեան մէջ բարի, կը նուագես հովերու հետ, կը պարես ծաղիկներու մէջ, կը համբուրուիս ջուրերու հետ,

Դուն որ քամակիդ ոսկիներ չարած բլուրէ բլուր կը նետուիս, տուներէ ներս կը նայիս,

Դուն որ էջքերուդ եւ ելքերուդ քաղցրութեամբ նաեւ իմ հուններուն մէջ կը բռնկիս,

Համբուրե՛մ ոտքերդ, դուն ի՛մս առաւօտ.

Կ'ուզեմ քու ողջոյնդ ես առաջինը առնելու համար դաշտերը վազել, քու ակնեղէնքդ հաւաքելու համար ջուրերու ծոցն իյնալ, ծաղիկներու եղբայրն ըլլալ ու պինդ հողը գրկել:

0000

Պարզ, լուսաւոր, համասփիւռ առաւօտ, ահա զիս գիւթեր ես նորէն ու ես կ'ընթանամ քու պայծառ ճամբէն:

Ձեմ գիտեր ուր կ'երթամ, բայց քանի կ'առաջանամ, լոյսը ինձմէ առաջ կ'անցնի, ու ես կը քալեմ, միշտ կը քալեմ:

Հոն, բռնկած ապակիներուդ ետին՝ ո՞վ կը կանչէ. ինչո՞ւ համաչափ քայլերուս կշռոյթը արիւնիս մէջ խոր կը հնչէ, եւ ինչո՞ւ սիրտս վառ յոյսով մը վառեցաւ:

Թերեւս զգացի որ հրաշափառ այն տարածութիւններուն մէջ ուրկէ լոյսդ կը վազէ, պիտի ըլլայ տեղ մը ուր ես պիտի դադրիմ քալելէ, ուր ես պիտի յանգիմ աներազ:

0000

Ու ամէն տեղ ու ամէն ժամ կ'երգես դուն, կը ծլարձակիս, լինելութի՛ւն. երբ քու բազմապիսի ձեւերուդ բիւրեղը միջոցին մէջ կը շարժի, չգիտեմ այն ի՞նչ ուրախութիւն է որ սրտիս վրայ հազարաւոր յորդահոս վտակներու կը բաժնուի:

Ու դարձեալ չգիտեմ ուրախութիւններուս այն ի՞նչ ուրախութիւնն է որ էութենէս դուրս գիւթութեան մը ալիքներուն կը բաղխի եւ հեշտական հազար ջահերով կը վառի, երբ քու ձեւերուդ բիւրեղը միջոցին մէջ կը բռնկի:

Երբ քու ձեւերուդ բիւրեղը միջոցին մէջ կը բռնկի, չգիտեմ նաեւ այն ի՞նչ ուրախութիւն է որ իրերէն դուրս կը ծորի եւ, հիացամբմունջ, տիեզերքի սրտին վրայ՝ հազարաւոր յորդահոս վտակներու կը բաժնուի:

0000

Ամէն անգամ որ յարաճուն ձեւերուդ մէջ անհնազանդ ճաճանչը պատուհաններէս ներս կ'իյնայ, ու ես հիւրս ընդունելու ուրախութեամբ վարանոտ՝ դռներս կը բանամ ու կախարդութեանդ ետեւէն կը վազեմ, դուն աւելի կը հեռանաս, հմայքներդ աւելի կ'առատաւորես ու կը չփութես զիս:

Միշտ նորանոր երգերուդ ալիքները իմ ամերս կը ծեծեն, յաւիտենապէս կենդանի արեւուդ շողերը իմ ջուրերս կ'այրեն, ու ես կը սպասեմ ինչպէս գիշերը արշալոյսին, ինչպէս բանտարկեալը ազատութեան, որ ե՞րբ անակնկալներուդ արբիազաղջ անձրեւովը պիտի պարգեւատրես զիս, ո՞վ լոյսի անսահման քանակութիւն:

0000

Չարմանքս ո՛րքան մեծ եղաւ երբ չսպասուած մէկ պահուն լոյսերդ նշմարեցի:

Երբ յոգնած կանգ առի այս վայրերուն մէջ, Երեկոյ էր. անցած բոլոր ճամբաներուն յիշողութիւնը կորսուած էր մտածումիս մէջ, ու երբ սրտնեղած՝ գիշերուան մէջ հառաչեցի, ո՛վ անհուն Սէր, ի՞նչպէս լսեցիր զիս:

Հիացալուռ, զոյգ մը լոյսերուդ առաջնորդութեամբ ո՛րքան քալեցի, ու զէմս ահա, ի՞նչ ցնծութիւն, առաւօտը ծիածանաւա՛ւ անհունօրէն բացուեցաւ:

Զարմանքս մեծ եղաւ որովհետեւ երբեք չէի մտածեր որ այնքան լուռ, անպաճոյճ պիտի գայիր ինծի, որ մեր միութիւնը պիտի ըլլար այն առէն երբ վերգարթնող հովին ուրախութիւնը երկինքն ի վեր կ'ամպանայ:

0000

Վերջապէս դուն տուիր ինծի այն զոր չճանչցայ օրերուն թանձր մշուշին տակ, եւ աւելի քան այդ ի՞նչ կրնայի սպասել քեզմէ:

Գիտեմ որ եղած եմ որպէսզի ըլլամ, որպէսզի մէկ Երեկոյթը հագնիմ այն անհուն ուրախութեան զոր առաւօտ մը ուրախութեամբ բաշխեցիր:

Ամբողջական գեղեցկութեանդ մէջ չլացած աչքերով չճանչցայ քեզ, սակայն դուն վայրկեան մ'իսկ չդադրեցար երգելէ, դուն որ այնքան մօտ կ'աշխատիս ինծի, որ միայն ինծի համար կը դործես. աւելի քան այդ ի՞նչ կրնայի սպասել քեզմէ, ո՛վ անխոնջ երաժիշտ:

0000

ուեցաւ եւ օրերուն վրայ նստած մշուշը լոյսերուդ մէջ նուազեցաւ, հրամայէ՛, ի՞նչ կ'ուզես որ կատարեմ:

Հրամայէ՛, վասնզի անիմաստ ժամանց մը չէ կեանքս զոր չնորհեցիր ինծի, գիտեմ որ թանկագին են օրերս, թանկագին՝ վայրկեաններս ... թանկագին եմ նաեւ ես, որովհետեւ փրկութեանդ գատաւոր կարգեցիր զիս:

Հրամայէ՛, ի՞նչ պէտք է ընեմ ամօթապարտ չմնալու համար ամէն անգամ որ Երեկոյեան ստուերներու մէջէն գաղտագողի այցի գաս ինծի:

բան մը կը պահանջես ինձմէ, ու իմ միակ ուրախութիւնս է քու պատուէրներուդ համաձայն աշխատիլ:

0000

Հոն ուր դուն ես, հարկ է որ ըլլամ ես. ո՞ւր են աստղերը երբ արեւը կը փայլի:

Սակայն ի՞նչ կը կորսնցնեմ երբ ամբողջութեամբ լուծուած եմ քու անչափելի խորութիւններուդ մէջ, երբ ճոխութիւննէ՝ րուդ փայլը զգեցած՝ ազամանդներուդ զէմ կը հատնիմ:

Եւ օր մը միթէ ինծի վերապահուած գերագոյն շնորհը չէ՞ ոչ-լինելութեամբ խառնուիլ քու էութեան, մասնակիցն ըլլալ ուրախութիւններուդ, եւ հրճուիլ նորանոր ստեղծագործութիւններուդ ալլազան երեւոյթներով:

0000

Հոն ուր որ դուն ես, ես կամ ու չկամ:

Սրախ ծառին թառած, զմայլուն, երգէ՛, ո՛վ իմ թռչուն:

Երգէ՛, որպէսզի երգերուդ օրինակով ես եւս երգեմ ու խոհերս անսովոր ուրախութեամբ մը հանդերձեմ:

Երգէ՛, որպէսզի երգերուդ լուսարացին գծագրուող աշխարհներու փարթամութեամբ բարգաւաճիմ:

Երգէ՛, որպէսզի միշտ իմ հուներովս հունաւորուիմ, որպէսզի իմ սեփական լոյսերուս մէջ ալեծփիմ ու իմ սէրերովս ես ինձ բաւեմ:

Սրախ ծառին թառած, երգէ ընդ միշտ, ո՛վ իմ թռչուն:

0000

Կը զգամ խորապէս որ բանի մը մաս կը կազմեմ, սակայն չեմ հասկնար թէ ի՞նչպէս գոյացայ:

Կը վերջիչեմ ու կարծես եղբայրօրէն կը սպասեմ այն բոլորին որ շուրջս են, զարմանալիօրէն անոնց ուրախութեամբ կը հրճուիմ, անոնց տրամութեամբ կը տխրիմ:

Թատերարեմն ու հանդիսատեսն եմ բազմատեսիլ տուածի մը, որ ամէն ժամ իմ մէջս եւ ինձմէ դուրս կը կատարուի:

Կեանքս մեռելատուն մը չէ ուր միայն սեւազգեստ կիներ կը սգան, այլ կայ անոր մէջ ուրիշ բան մը, որ այնքան խիտ՝ կ'ապրի, կը սիրէ ու կը տառապի:

Իւրաքանչիւր անգամ որ իյնամ ու վերականգնիմ, քայլ մը աւելի կ'առնեմ դէպի Ան որուն մէկ մասն եմ:

Ու օր մը, երբ վարագոյրը վար առնուի, ես պիտի տեսնեմ երկու եզերքները այն անհուն ուղիէանին ուր ամէն օր կը վերսկսի դաշնակութիւնը որ տիեզերքը կը կառավարէ:

0000

Որովհետեւ ամէն տեղ ես, տեղ չունիս, սակայն ներկայութիւնդ ամբողջ տիեզերքը կը լեցնէ: Կախարդութիւնդ չի դադարիր, ու կը կանչես, կ'առանձնացնես զիս այս վայրերուն մէջ, որպէսզի քեզի մօտ ըլլամ, որպէսզի ձեւերովդ աւելնամ:

Իրերու ուղիէանոսէն վեր՝ դուն այն հզօր Աչքն ես, որ ոչ կը սիրես ու ոչ կ'ատես, այլ միայն՝ շրթներդ իմաստուն ժպիտով մ'են եզերուած:

Եթէ կարենամ օր մը ես ալ քու աչքերովդ դիտել, թերեւս ոչինչ պիտի արհամարհեմ, որովհետեւ բնութեան մէջ ամէն բան իր գոյութեան իրաւունքն ունի, որովհետեւ ամէն ինչի լինելութեան սկզբնապատճառը ուրախութիւնն է:

Դուն ինծի անծանօթ չեմ, եւ եթէ կը խուսափիս ու դէմքդ կը ծածկես ինձմէ, այդպէս կ'ընես որովհետեւ կ'ուզես որ միշտ որոնեմ քեզ, որովհետեւ նուաճումներովս կը ցնծաս, որովհետեւ յաւիտենութեան մը համար դուն իմ պիտի ըլլաս, եւ այս մտածումը, ո՛վ իմ Սէր, էութիւնս սղոյա՞ծ՝ եզերքներէս դուրս կը թափի:

0000

Պահ մը եւս, ո՛վ արեւ, սակայն ո՛չ, արեւելքն իսպառ խափանած է եւ հաշիւներս փակուած:

Հոն, միախառնուող երկնքի եւ ջուրերու կարմիր հոսանքներու մէջէն, ես պիտի քայեմ, պիտի քայեմ դէպի առաջացող գիշերը, եւ աստղոտած մութի մէջէն դէպի իմ եւ զիս վարող էութեան ամիունքը:

Ի՞նչ հոգ թէ ի՞նչ պիտի ըլլայ. անծանօթին կանչը միշտ դօրաւոր կը հնչէ էութեանս մէջ, ու թերեւս հոն, յաւիտենութեան անտրտուն լութեան մէջ, ստեղծագործութիւնը իր բազմապիսի երեւոյթներով, գերազոյն ուրախութեան այն լուսաւոր ուղիանն է, զոր ամէն առաւօտ մեծ Բանաստեղծը կը նետէ միջոցին մէջ ու տարածութիւնները լոյսով կը բերկրին:

Պէյրուք

ԳՐԻԳՈՐ ԿԻՒԼԵԱՆ

